

Միութիւնս հրատարակութեան
տալոյ կողմասի հայ կաթուարներու
ի նպատակ հանդանակութեան եր-
բարդ ցանկը, իր շնորհակալութիւն-
ներ կը յայտնէ հետաւոր և մասնա-
ւոր այն բոլոր նուիրատանկ ուն

բոնք այս ցարա ձմրան օրերուն չեն մոռնար մեր կորիճ կամաւորները որ անպատմելի ստիճանութեամբ հե. բոսութեան հրաշալի ապացոյցները կուտան: Միտիմիւնս վստահեցով մօ. տալայ և լոնկոյցի Հայերու առաջա. ձեռնութեան վրայ կը յուսայ երկ. բարդ անգամ մը եւ կորիճ գումար մը հասցնել թիֆլիսի և Աշգալին Ռիւրոյ շին, ինչպէս առաջին առ. թով գրկեց 600 բարի (1175 ֆր.)

Պէտք չէ տրանջալ գրամ գտնաբե. բերու համար երբ մեր քաջարի եղ. բայրներ իրենց կեանքը կը զոհեն թեան կոխն է այս պէտք է օր մտալ անոր:

Ի գիմաց վարչութեան Մ. Հ. Ե. Միտիմիւն

Ատենապետ
Արշակ ԹԱՐԱՍԵԱՆ
Ատենապետ
Պետրոս ԶԱՄԱՐԵԱՆ
(Կնիք)
Հ. Ե. Միտիմիւն

Ի ՆՊԱՍՏ
ԿՈՎԱԿՍԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՌՈՐՆԵՐՈՒ
ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
Գ. ՅԱՆԿ

Տեսք	Տոկ. նոյ. դեկ. յուլ.
Մ. Բորթուգալեան	» 5
Գր. Բաժմուգալեան	» 10
Եր. Թորոսեան	» 10
Ե. Թ.	» 6
Եր. Բորթուգալեան	» 6
Եր. Բորթուգալեան	» 10
Արշակ Թորոսեան	» 10
Սեդրակ Ղազարեան	» 3
Հրանդ Թերզեան	» 6
Պետրոս Զամարեան	» 4
Սամսոն Զամարեան	» 10
Գարեգին Բիլլի իրան	» 5
Վրդն. Թալալեան	» 3
Գ. Հայրուստանց.	» 20
Նշան Եաջոսեան	» 4
Խորեն Գլը ընձեան.	» 5

Նուիրատուները

Ոմն Հոյսնտակուն Հնդկաս.	109
Կ.Ռ. Պրայմընէն (Անգլիա)	12,70
Հայ ազգասէր Տիկլի մը	
Պրայմընէն (Անգլիա)	27,40
Կարտանէն Արքանաւ ձին.	
Տեան.	2

Թիւնիզէն Տ. Կիւրիզ Պալմանանի
(Շապլիս Գարանիսարցի) ջանքով
իր ընտանեկան շրջանակին մէջ
հանգանակուած

Տիկ. Սանդուխտ Պալմանան	20
Կիւրիզ Պալմանան	60
Յովակիմ Պալմանան	30
Խաչատուր Սիմանան	30
Մամբրէ Պալմանան	20
Հ. Մարկոսեան (Կ. պոլսեցի)	20

Բ. ցանկի գումար (Տեանի
Արմէնիա 1915) 1.300

Համագումար ֆր. 1.749,10

Մարտի 28 յուլ. 1916

Մարտի 28 յուլ. 1916
Միտիմիւն
Գանձապահ
Գարեգին ՔԻՉԻՐԵԱՆ
(Pâtisserie)
4, Place St. Michel, 4
MARSEILLE

ՆԱՄԱԿ ԱՆԳԼԻՍԷՆ

Դեկտեմբ. 19 յուլ. 1916

Անգլիոյ մամուլը
ու Հայաստանի արհեստը

Այսօր շարունակելով Արմէնիա
Թիֆլիսի մամուլը, հարկ կ'ըզգամ ու
իրաւութիւնը մատնանել ընելու թէ
ի՞նչ անունով որ ինքզինք աշխար.
հիւ ճանչցունել ուզէ թուրք կառա.
վարութիւնը, անոր ընդգրկած ու
հետեւած յաւերթական ուղղութեան
շարժառիթին վրայ. յոտակ գաղա.
փար մը չեն կազմած. մեր ազգային
գործիչներէն շատեր և սխալ շատի.
ներու մէջ մանկելով այլոնցակ տե.
սութիւններ յայտնած են: Գործուած
սխալմունքները կը բլրին, աւելի
հետուն շերթալով, այս քառասուն
տարիներու մէջ հայկական ինքրոյն
նկատմամբ տեղի անեցած անցու.
ղարձին վրայ հարկ եղած տեղեկու.
թիւնը չունենալէ և հետեւորաւ սը.
խալ ենթադրութիւններու հետեւելէ:
Իսկ միւս կողմէ, անդիտական մամու.
լին մէջ հայկական ինքրոյն վրայ
գրող մասնագէտներ իրենց ճիշդ
տեղեկութեանը և միւս հարցերը
գործող մէջ իրենց անեցած փոր.
ձառութեամբը, ինչպէս որ արդէն
այս սխալակներուն մէջ ցոյց տրուած
եւ, պէտքին համեմատ պատշաճ բա.
ռերով իրաց ճիշդ և յստակ նկարու.
գրութիւնն բրած միջոցին մեզի ու
յառ գասեր կուտնգեն նոյն իսկ մեր
այս տառակոտորի ու շարչորանքի
օրերուն մէջ: Գուցէ մեր շարիքե.
րը մեր կրթութեան թերութիւննե.
րէն կը բլրին: Հեղինակին մէկը կը.
սէ թէ կրթութեան գիտումները
երեք լինելու են. առաջինը՝ նկարա.
գիր, երկրորդը՝ յստակ խորհրդա.
ստփութիւն և երրորդը՝ իրերու
տեղեկութիւն. ու ցոյց կուտայ որ
ներկայ ստակալի պատերազմի ըն.
թացքին նայելով Անգլիացիք առա.
ջին գիտումին մէջ իրենց կրթու.
թեան ներկայ գրութեան հետեւան.
քով ընդհանրապէս յայտն եղած են,
իսկ ոչ այնչափ միւս երկուքին մէջ:

Վերոյիշեալ կարգէն է Տէլի Թէ.
լէկալի նոյ. 29 թւոյն մէջ հրա.
տարակուած ոչազգաւ խմբագրա.
կան յօդուածը որ հիմնուած է Լօրտ.
Պրայի նամակին վրայ որուն
թարգմանութիւնը առած եւ Ար.
մէնիաի 1915 զեկտ. 29 թւոյն մէջ:
Այս յօդուածին ալ թարգմանու.
թիւնը տալէ առաջ պէտք է յիշա.
տակել որ 1894 թ Ստամբուլ կոտ.
րածին պարագաներուն նկատմամբ
մեծ պիտութեանց կողմէն 1895 թ.
բացուած քննութեան արժիւն այս

մեծ թերթի կողմէն Տօքթր Ե.
Լոն (Dr. Dillon) իբր իւր մասնաւոր
թղթակից-գործակաւոր գնաց Հա.
յաստանի սահմանները և ամբողջ
երեք ամիս, եթէ նոյն աւելի, գրեց
այդ կոտորածի մանրամասնութեանց
վրայ և այս եղանակաւ Տէլի Թէլէկալի
տէրը Լօրտ Պրայնհամ (Lord Burnham)
որ իբր մէկ շաբաթ առաջ իւր 82
տարիքին մէջ հոգին աւանդեց, լա.
նաց Անգլիոյ հանրային կարծիքը
արթնցնել արդարութեան ստե.
կոյն լինելուն և Պէրլինի գաշինքէն
զինդ Անգլիոյ պարտականութեան
հանդէպ հարկ վաճառելու թէ
արդեւ ի վեր Տօքթր Ե. Լոն
արգահեալ Արեւելեան գործող մաս.
նագէտ երեւելի հրապարակագիր մը
դարձաւ:

Ահաւասակ Տէլի Թէլէկալի իւր.
բարականին թարգմանութիւնը:

ԱԶԳԻ ՄԸ ՍՊԱՆՆՈՒՄԸ

Լօրտ Պրայն շաբաթ օր հրատա.
րակուած իր նամակաւ անգամ մը
ու ոչազգութիւն հրախրեց այն
տակալի, անգթութիւններուն վրայ
որ թուրքերը Հայաստանի մէջ կը
գործադրեն: Այս հին պատմութիւն
մէջ որ միշտ կը նսրագ. ի. մանա.
ւանդ որ, ասկէ քառասուն տարի ա.
ռաջ և Հայկական ինքրորդ թագե.
լով ոչազգութիւն գրաւեց: Այսու
ամենայնիւ, կերելի թէ զարհուրելի
ոգրերգութեան իւրաքանչիւր կրկ.
նութիւնը կը ծառայէ անոր մանրա.
մասնութեանց ահագին տխրութիւ.
նը շնչանելու: Ամենայնիւ զեպք.
բը, որ Ամերիկեան Բանձնաժողովի
և տեկալի ակումտաներու հարա.
դած վկայութեանց վրայ հիմնուելով
կը պատահէ Լօրտ Պրայն, պատմու.
թեանց մէջ շատ քիչ անգամ նմանը
տեսնուած վայրագ գազանութիւն.
ներու թուարկութիւն ու պատկերա.
ցուած մէջ որ մարդու արիւնը կը
ստահցրէ: Ասկէ պահ մը առաջ.
Լօրտ Պրայն Լօրտերու խորհրդա.
րանին մէջ պատմեց ինչ որ հետա.
զոտելով իմացած էր, և այժմ իւր
յստալ ըրած նոր վկայութիւնը կը
թափ ապացոյցանել թէ Թուրք իշ.
խանութիւնները ուրիշ նպատակ չու.
նին, այլ միանգամ ընդ միշտ հայկական
ցեղը ամբողջովին ընաթիլ ընելու: Ասկէ
շատ տարիներ առաջ, Մայիս մը
(Ապրիլի Համիտ ըսել կուզէ) յայ.
տարարեց որ օ Հայկական ինքրորդ
թերթացներու միակ միջոցը Հայերը
վերջացնելն է: Եւ այս ամենավեր.
ջին ձեռնարկութիւնը, որ կենթադ.
գրենք թէ Միտիմիւն և Յառաջ.
գիմութեան Բանձնաժողովին կողմէն
վաւերացուած է, որդ շնական և ա.
րիւնարբաւ ասացուածին ճիշդ ոչ.
այն համաձայն գործուած է: Թը.
տականէս քսան տարի առաջ Տօքթր
Տիլոն (Dr. Dillon) Տէլի Թէլէկալի
սխալակներուն մէջ գծագրեց 1895 թ.
(1894 թ. ըսել կուզէ) Հայոց վրայ
գործադրուած խմբագրութեանց յի.
շատակելի պատկերները: Այս պատ.
կերներէն մի քանին այսօր ալ կա.

բելի է վերադին հրատարակել իբր
բաւ առ քառ ներկայացումներ այն
արարքներուն որ այսօր Թուրք Սիւր.
մէջ տեղի կունենան: Կը տեսնենք
Թուրքին անոյորմ վայրագութիւնը
որ չքաւակաւորուելով իւր սեպհա.
կանը՝ գաղմտային իմիջացներով,
քոյրդ մարդասպաններով կարձակէ
անոգնական Հայերուն վրայ: Կը
տեսնենք թիւրք կառավարչաց նոյն
քարասիրտ անտարբերութիւնը, ան.
մեղ ազգ մը անհետացնելու նոյն յի.
մար վախճանը: Եւ որովհետեւ ասանք
քրիստոնեայ են և կամ օրովհետեւ կը
կատկածուի որ ասանք յեղափոխա.
լի են: Եւ Լօրտ Պրայն, յոտնալով
զանեք ճիշդ միտնայն ապացոյցնե.
րը որ Տօքթր Տիլոն յայտնեցաւ
ձեռք բերել և թէ հարածական շար.
ժուր իւր ամբողջութեամբ կ'ազա.
նայ մէջ Թուրք իշխանութեանց կող.
մէ կը պատրաստուի ու կը կազմա.
կերպուի և թէ ասանք չեն վարանիր
աքսորելու կամ հեռացնելու դաւա.
ռական կառավարիչներէն բոլոր ա.
նանք որ գթութեան կամ մարգա.
վայել քողցելութեան ո'ւն նշան ցոյց
կուտան: Գալով պատմութեան
մանրամասնութեանց, ասանցմէ շա.
տերը այն աստիճան պիզծ ու զա.
գիր բաներ են որ գրեթէ անկարելի
է զանեք տպել:

Մըսալը Թօյնիպիլի և Հայ իւրմ.
ղըմութիւններ. Ազգի մը սպաննու.
մը: Եւ անուամբ հրատարակած գըր.
քոյր կարգալէ յետոյ, անկարելի է
յիտատմանիլ թէ Ռուսիոյ Անգրա.
կովկասի սահմաններէն մինչև Արա.
րիա մարդասպանութիւն, բանարա.
րութիւն և վայրագ ստփոնքի կիր.
քեր կը գործադրուին առանց ար.
գելի և առանց վրէժխնդրութեան,
մինչդեռ Թուրքին բարեկամը եղող
Գերմանիան անհոգ անտարբերու.
թեամբ կը նայի ասոնց:

Այս վերջինը այնպիսի կէտ մ'է
որ անկարելի է անոր վրայ շատ յա.
ճախ չնշանել, եթէ Պէրլինը Օսմա.
նեան կայսրութեան հետ մամուր գա.
չինքով կապուած է և մասամբ գի.
ւանադիտորէն և ամբողջապէս գին.
ւորականութեամբ այժմ կ'ազդող
մէջ տիրող կառավարութեան վերա.
հսկողութիւնը իւր վրայ առած է:
ուրիմն բացորոշապէս ինքզինք պա.
տասխանատու ըրած է Փոքր Ասիոյ
մէջ ինքի վաշտի և Միտիմիւն ու
Յառաջգիմութեան Բանձնաժողովի
կատարած գործերուն համար:

(Շարունակելի)

Կ. ՅԱՆՈՐԵԱՆ

Ա. Զ. Դ.

Գաղթական Հայերի գիւրութեան
համար՝ Արմէնիա թերթը հատով կա.
րելի է ստանալ նաեւ Տիւար Պօզոս
Հաճընեանէ. (23, rue Belsunce), Նոյն
տեղ կը ծախուին նաեւ Մ. Բորթու.
գալեան հրատարակութիւնները ի
րենց ստփոնքական գիներով որոնք
նշանակուած են գրքերին վրայ:

Կովկասի բնկեր հայ կամաւորն
բէ ստացուած նամակներ հետեւեա
տեղեկութիւնները կը հաղորդե
ինձ: Այս կամաւորներ բազմաթ
ժիւրք գերիներ բռնած են, որոն
մէջ կը գտնուի Քէմախ գաւառ
Սունդրի գիւղացի ծանօթ թիւր
երիտասարդ մը որ կը պատմէ թ
ի նշպէս գործադրուած են Հայեր
հանդէպ եղած խժգժութիւններ
պատեւաբար սկիզբներ թիւրք կ
ռաւարութիւնը մասնաւոր ծանո

ցումներ կը զրկէ շրջակայ թիւրք գիւղացիներուն որ երթան Հայերը կոտորեն և թաղան են իւր թէ անոնք մերժած ըլլան այդ կորգի ոճրագործութեան ձեռնարկելը:

Այս անգամ Բէմախի ծանօթ հր. բն. Թալիթի օրդին խալատ պէշ (ժամանակին Օսմ. խորհրդարանի մէջուս) որ յիշեալ գաւառի սուլթանն է, խիստ հրաման կը զրկէ շրջակայ էջեթներուն որ զինուորն և քաղաք դան և բնականարար անոնք հնադանստիւտ ար. հոգանեն և հաւաքուն քաղաքին մէջ և անոնց միանալով 200 ալ կանանար թիւրք զինուորներ, յիշեալ շարագործի դեկտեմբեր 1916 Կոնստանտնուպոլիսէ Կապուրի Եղանաւոր հայաբնակ Բաղաթն գիւղերը, Գիւղացիներն իմանալով այս, իմաց կուտան ծանօթ Միհաս Գա. րապետներին որի հրամանատարութեան ներքե կը մոլորուին շատ Հայեր և կոկսի վիճակուած կոկսի, Երկու կողմէ հրացանաձգութիւնը կը տեսնեն հինգ օր անգագար, բայց բազմաթիւ թիւ պակասը զգացուելով, քաջ զիւղացիները կատապուն իրենց զինքներէն զիւղերը քաշուիլ. շատեր լեռները կը փախչին, շատեր անձնատուր կըլլան, իսկ քաջ Միհաս Գա. րապետներն իր երեք եղբայրներով և ամբողջ ընտանիքով, 25 հոգի, կը փախան իրենց տան մէջ իրենց վերջին փամփուշտները սպառելով. բայց թիւրքերը կայրեն տունը, անկարող չարչարանք, ներով կսպանեն ողջ մարդիկը, իրենց յարմար տեսած աղջիկներն ու կիները կը պատեն իրենց համար և պառտու, ծեր, մանուկ կը քշեն անձանթ տեղեր:

Մենք մեր երախտագիտութեան մեծագոյն բաժինը պէտք է հանենք Հայրենիքի այս տրամախոր պաշտպանութեան համար որ դիւյսգիւորէն կոտորեալ և միտան քաղաք արտաքին համար անոնք ինկան իրենց վիճակուած պարտականութեան ճամբուն վրայ, անոնք շարչարուեցան ապագայ սերունդին համար և ցոյց տուին որ Հայը սկսած է զարթնիլ իր թմբած քունէն և կը պահանջէ ազատ ապրիլ կամ մեռնիլ:

Այդ գիտակցութեան համար մեր Թշնամիներ ջանացին բնաջնջել Հա. յաստանը, բայց ան պիտի վերածնի գաղանկից պետութիւններու յաղթանակով:

Եւ այս յոյսով կապրի հայ ազգը վստահ:

Սուրեն ԱՂԱՄԵԱՆ

(Արժէրի) Սիւտ-Պէլ Ապպէս

14 յունվար 1916

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Նուէր

Տ. Վահան Մ. Գործուգալեանին

Արիւնտ ժակիքները կը տեսնեմ հիմայ Թշնամիներու, Հայաստան, բոլոր տեղէ պարտաւած մագիլները ոտիկիդ ու քեզ կը տեսնեմ արիւնիդ մէջ հալարու եւ շառագունած, նման կոյսի մը որ կը մարտնչի իսպառ, պատուի սրբազնութեան ի խնդիր:

Պիտի ապրիս դու, Հայաստան, քու արիւնով, քու աւերներով, քու ցոյցներով պիտի ապրիս զի աշխարհ առաջին անգամ ինչպէս լինելու օրը, անոնք գունդ ի գունդ, հեռի հեռ գէպի քեզ սլացան հաւատքիդ եւ պատուիդ դրօշը մինչ անհասանելի քարոզացուցած, քու տառապանքդ իրենց ուսին եւ յոյսդ իրենց սրտին:

Պիտի ապրիս դու, Հայաստան, քու վերջերով քաջազնի եւ ծակծկող պաքնորով հսկայի. պիտի ապրիս զի քու պարտութիւնդ յաղթանակն է դիւցազներուն, քու մահդ՝ կեանքը Աստուածներուն. զի երբ տապալիս, մինչեւ աստիճանը կը թռչիս. երբ հարուածես, մինչեւ դժոխքը կը մխրճես սուրդ:

Արեւին հետ պիտի ապրիս դու, Հայաստան, պիտի ապրիս մինչեւ որ բոլորը մեռնին. պիտի ապրիս մինչեւ որ քու յոյսորտ Թշնամիներդ իրենց անմատչելի աշտարակներէն վար թաւալին ու քու ոտքերով տակ սողան, գալարուին. քու գթութեանդ ի խնդիր. բայց ներքէ, ներքէ որ պայման պիտի գթութիւնը զի այն գերեզմանն է վրէժին. ներքէ որ պայման քու անեծքդ զի այն գէնքն է տկարներուն:

Պիտի ապրիս, զի Հայաստանն դու...

Թ. ԵՂԻՇԷ

ՀԱՅ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՐԻԶԷՆ

Ուրախութեամբ կիմանանք որ վերջերս ազգասիրական եռանդը սկսած է ծառայիլ փարիզի Հայերին մէջ ևս: 1915 նոյեմբերի մէջ այնտեղ ալ կազմուեց և Հայ Երիտասարդաց Միութիւն մը որ նոյնպէս իր նպատակ ընտրած է օգտակար լինիլ Հայրենիքին, փարիզի Միութիւնը ևս կը պատրաստուի հանդէսներկա. յայտնի մը տալ ի նպաստ Հայաստանի կարօտեալներին:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅ ԳԼՈՒԽ ԻՈՐՆԵՐԻՆ. — Մարտի 11-ի Հայ Երիտասարդաց Միութիւնը որ իր առաջին գործ ընտրեց կովկասի հայ կամաւորներին ի նպաստ հանգանակութիւնը, կը պատրաստուի այժմ հանդէսներկայացում մը տալ, որ տեղի պիտի ունենայ 1916 փետրվար 13-ի կիրակի կէսօրէն (Կեր. լը. Սալոն Մասիլիաի մէջ, (Ար. լը. փոքր, թիւ 1):

Սոյն ցերեկոյթի յաղորդութեան համար կազմուած գործադիր-յանձնախումբը ամէն ջանք կը թափէ հաճելի և օգտակար դարձնելու Առաջին մասը առաւելապէս պիտի

բաղկանայ ֆրանսական կոտորներէ և ֆրանսացի արուեստագէտ, արուեստագիտուհիներ յանձն առած են իրենց մասնակցութիւնը բերել. իսկ երկրորդ մասը պիտի բաղկանայ հայկական ներկայացումէ. հետեւ. րոր ֆրանսացիներ ևս ներկայ գրուած չունենան հանդէսներկայացում մին, թէ՛ իրենց ճաշակին զոհացում տրուած պիտի լինի և թէ՛ հայ յեղափոխական կեանքէն գրուող մը տեսնելով, փոքրիշատէ պիտի ծանօթանան մամանակակից հայ պիտի մութեան, ինչպէս կը հաւատարմի, Լանքամանութիւններ պիտի հրապարակուին յայտագրով. կը յայտնեք թէ ամէն օր ներկայ պիտի լանուի սոյն ցերեկոյթին օրով թէ՛ հաճոյալի ժամանց մը վայելած և թէ՛ կովկասի հայ կործնէրին նպատակով պիտի լինի Տոմարներ սկսած են վաճառուիլ:

ՕՐԱՑՈՑԸ

1916 նոյնանց Թուականին

Փրիստուի (1)

Հին Տոմար	Նոր Տոմար
Փետրվար	Փետրվար
1 Բ. Ա. օր պահոց առաջաւորաց	14
2 Գ. Բ. օր օր	15
3 Դ. Գ. օր օր	16
4 Ե. Դ. օր օր	17
5 Ուր. Ե. օր օր	18
Եւ յիշատակ առաքման Թովմանու մարգարէին առնինուէ-աղիսն:	
6 Եր. Սարգսի գործարարն և օրդ-ւոյ նորա Մարտիրոսի և 14 զինուորացի: Տեղ. ճէմրէի եվ-վէլ պէ հալս (Օր իշանելոյ չերմութեան արեւու յոյս):	19
7 Կիր.	20
8 Բ. Առաջին ցորավարաց:	21
9 Գ. Սուրբասանց վկայից:	22
10 Դ.	23
11 Ե. Ոսկեանց քահանայից:	24
12 Ուր.	25
13 Եր. Իսահակայ Պարթևի հայ-րապետին մերոյ: Տեղ. ճէմրէի սանի պէ ապ (Օր իշանելոյ չերմութեան արեւու ի յոյս):	26

14 Կիր. Տեառնընդառաջ:	27
15 Բ. Մարկոսի եպիսկոպոսին, Պիո-նի քահանային, Կիրիլի և Բե-նիամինի սարկաւազացի և վր-կայիցն Արդիսեհի, Որմզդա-նայ և Սայեհի:	28
16 Գ. Ղևոնդեանց քահանայից:	29

17 Դ.	1
18 Ե. Վարդանանց ցորավարաց մերոյ, հազար կրեսուն և վեց վկայիցն օրդ կատարեցան ի մեծ պատերազմին: Յիշատակ մեռելոց և առն Ազգային:	2
19 Ուր.	3
20 Եր. Կոստանդնուպոլսի սուրբ Ժո-ղոսի հարիւր և յիսուն հայ-րապետաց: Տեղ. ճէմրէի սա-լիս ֆիւլ թիւրապ (Օր իշանել-ոյ չերմութեան արեւու ի հոյս):	4
21 Կիր. Բուն Բարեկենդան: Եւ	5

(1) Տեսնել Թուական ամսին համար Արմենիաի նախորդ 26րդ թիւը:

Լանց. (Յիշներորդաց կիրակէ — Quinquagésime — Իրրիւն Բարեկենդան):

22 Բ. Ա. օր մեծ պահոց:	
23 Գ. Բ. օր օր	
24 Դ. Գ. օր օր	Լանց. Օր մարտի (Cendres):
25 Ե. Դ. օր մեծ պահոց: Տեղ. Էվ-վէլի պէրտիւլ անուգ (Սկիզ-բն ցրտոյն պատաւանց օր տեւ ութ զիշեր և եօթն տիւ):	
26 Ուր. Ե. օր մեծ պահոց:	
27 Եր. Գ. օր օր	Թէո-գորոսի գորավարին:
28 Կիր.	
29 Բ. Բ. օր մեծ պահոց	

ՄԱՐՏ

1 Գ. Բ. օր մեծ պահոց:	15
2 Դ. Բ. օր օր	16
3 Ե. Բ. օր օր	Տեղ. Ակսորը պէրտիւլ անուգ (վերջ ցրտոյն պատաւանց):
4 Ուր. Բ. օր մեծ պահոց:	17
5 Եր. Բ. օր օր	18
Կիր. Երուսաղիմայ հայրապետին և միւս Կիրիլի եպիսկոպոսին և մօր նորա Աննայի:	
6 Կիր. Անտաղիսն:	19
7 Բ. Բ. օր մեծ պահոց: Տեղ. Ակսորը խամսին (վերջ յիսուն աւուրց երկրորդի մասին ձեռ-րան):	20
8 Գ. Բ. օր մեծ պահոց: Պարեա-նամուտ և հասարակած, այն է՝ տիւ և զիշեր հաւասար: Պար-սից՝ Նեվրուզի սուլթանի (նոր օր արքայական և է նոցա ան-մանօր և պայրամ):	21
9 Դ. Բ. օր մեծ պահոց:	22
10 Ե. Բ. օր օր	23
11 Ուր. Բ. օր օր	24
12 Եր. Բ. օր օր	25
Հանու Երուսաղիմայ հայրա-պետին և հայրապետացի մե-րոյ Թովմանու իմա իրին Օմեցույ, Թովմանու Որոտ-նեցույ և Գրիգորի Տաթևաց-ւոյ: Լանց. Անտաղի (An-nunciation):	
13 Կիր. Տնտեսին:	26
14 Բ. Բ. օր մեծ պահոց:	27
15 Գ. Բ. օր օր	28
16 Դ. Բ. օր օր	29
17 Ե. Բ. օր օր	30
18 Ուր. Բ. օր օր	31

ԱՊՐԷԼ

19 Եր. Բ. օր մեծ պահոց: Պա-ռասուն մանկանց օրդ ի Սե-րաստիա կատարեցան:	1
20 Կիր. Դատաւորին:	2
21 Բ. Բ. օր մեծ պահոց:	3
22 Գ. Բ. օր օր	4
23 Դ. Բ. օր օր	5
24 Ե. Բ. օր օր	6
25 Ուր. Բ. օր օր	7
26 Եր. Բ. օր մեծ պահոց: Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորին մուտն ի վերապն: — Տարե-դարձ ծննդեան Աւրէր և Թա-գաւորին Պէլոփի (1874):	8
27 Կիր. Գալստեան:	9
28 Բ. Բ. օր մեծ պահոց:	10
29 Գ. Բ. օր օր	11
30 Դ. Բ. օր օր	12
31 Ե. Բ. օր օր	13

Գործընկեր (Տահմար) յիմ
31-ին հաղորդած են ֆրանսուկոն
թերթերին:

Կ.պոլսէն այսօր հաս հասած
հանրագրներ կը պատմեն թէ Հայե-
րի ֆրայ գործադրուած խժգժու-
թիւնների միջոցին աշխարհա-
կան (civil, ոչ-դինսրական) Թիւր-
քի խմբաւոր կը շրջագայէին փո-
քաները և բանի առններէն ներս կը
տնէին, հոն պահուրտած Հայերը
գործ հանելու համար:

Մարտի կամարին վրայ պատ-
կեցան 10 Հայերի դիակներ որոնք
իջնուած էին: Մի քանի էւրոպե-
ական շեղութիւններ տուին Միւս-
ման և:

Շատ ուշ հրամաններ եկան զո-
ւար վան Տէր Կոչէն որ կող-
տա և սպանութիւն ընդները
ստամբուլ:

Ֆրանսուկոն իրական զօրքերին կո-
պրի թերակզիքէն հեռանալէն
մայ, կացութիւնը տեղի հանգար-
չցաւ:

ՌՈՒՍ ԶՕՐԱՐԱՆԱԿԸ
ԹԻՒՐԲԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՉ

Պետրոգրադ 26 յունվար — Էրզ-
րուսի երկրամասին մէջ կը շարու-
նակենք մօտէն հետապնդել Թիւր-
քերին, ամէն մէկ շէն տեղի մէջ գե-
րինք բռնելով:

Մանակերտի երկրամասին մէջ
յաջող ընդհարումներ ունեցանք
թշամի տարրերի այրուծիերին և
հետակներին հետ:

Թիւրքերէն առինք իրենց զին-
ւորական հացադործութեան գոր-
ծիքները, իրենց պարէնաւորման
միջոցները մեծաքանակ ուլի-
րով, հացով, պարսիմաններով, պա-
հածոյ մներով մէկտեղ, ինչպէս նաեւ
խոտ, արմուխ և դուար:

29 յնվար — Թորթուսի լճի երկ-
րամասին մէջ, մեր զօրքեր կը յա-
ւաքին Տուսուտայ լեռնաշղթայի
հիւսիսկողմը:

Էրզրուսի արեւելեան կողմը դէ-
ղի վերին թափերի հովիտը յառա-
նաւոր համար Թիւրքերի բրած
փորձ արդիւնեցաւ մեր հրետանիի
կրակին տակ:

Կը շարունակենք հալածել Թիւրք
զօրքերը որոնք Գըղզալէի երկրա-
մասը բռնած էին, տեղ տեղ մեր
զօրքեր կը քաշեն երկու ստան
թանձրութիւն ունեցող ձիւնի վը-
րով:

31 յունվար — Տասհինգ օրէ
ի վեր շարունակուած պատերազմա-
կան գործողութիւնները կանոնաւո-
րապէս իրադործեցին և արգարա-

ցուցին մեր կանխատեսութիւնները:
Զօրավար Եուզէնի զօրքերը, ու-
մանեան զօրաբանակի կեդրոնին վը-
րայ իրենց տուած առաջին հար-
ւածը ընդարձակելով նշանաւոր յա-
ջողութեան մը վերածելէ յետոյ, հե-
տագնդեցին թշնամիին և իրենց ա-
ռաջապահներ արձակեցին իրզրուսի
ամբարձրներին վրայ, մինչդէռ մա-
մանակ այդ զօրքեր ուժգին թափով
մը Թիւրքերի աջ թևին վրայ յար-
ձակելով, ստիպեցին անոնց դադար-
կել նէշաղչէրգ-քինիսի (Մէլազկերտ)
երկրամասը և նահանջել Մուշի հով-
տին մէջ, վերջապէս այդ գործը
թիւն մէջ մենք թշնամին տեղահան
ըրինք 60 վերստ երկրարթիւն ու-
նեցող երկրամասէ մը որ նախապէս
լաւ կազմակերպուած էր, և մենք շատ
սաստիկ ցուրտ կլիմայ ունեցող
լեռներէն իջանք դէպի բազմաբնակ,
դիւրամատչելի և ձմրան միջոցին մեր
զօրքերի բանակատեղ լինելու յար-
մար երկրամասեր:

Հոռմէն կը հեռագրեն յնվար 31-ին
« Զիւրնալէ ա 'իդալիա »-ին կիմա-
ցընեն Պետրոգրադէն թէ վճռ տէր
կօչց փաշան որ Միջագետքի Թիւրք
բանակին հրամանատարութիւնը կը-
նէր, այժմ Էրզրուս կը գտնուի ընդ-
հանուր հրամանատարի պաշտօնով:

Էրզրուսի մէջ փակուած կը մնան
80.000 թիւրք զօրքեր: Բերդին
մէջ երկու շաբաթի համար միայն
ուտելիք կը գտնուի:

Սի ծովի ռուս նաւատորմը կը
մաքակցի ռուս զօրաբանակի աջ
թևի գործողութիւններին, տեղը
կը մօտենան Տրապիզոնին:

Աթէնքէն կը հեռագրեն յնվար 31-ին
« Կ.պոլսէն » դիւանագիտական
շրջանակներէ տեղեկութիւններ ըս-
տացուած են թէ ռուս զօրքերը նոր
պարտութեան մ'ալ են թաւարկելով օս-
մանեան զօրաբանակը, պաշարեր են
եղեր Էրզրուսը: Տեղական իշխանու-
թիւնները և պանքաները վերջին
րոպէին մեկնել են քաղաքէն հա-
զի խուսափելով կողակներէն:

Ռուս զօրաբանակի բազուկ մը կը
յուսալանայ Տիգրիսի հովտի երկա-
րութեամբ:

Անապարանքով կամրացնեն Լն-
կիւրին և Սուսպը:

Այսլուրեր պանական երկիւղի
սպանութիւն մը յառաջ բերած
են Կ.պոլսի մէջ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԻՆՔՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Իօրա Պրայս Իօրաբերի Ժողովին
մէջ հետեւեալը խօսած է Հայաստանի
ինքնավարութեան մասին որ հրա-
տարակուած է անգլիական մամուլին
մէջ և արտատպուած ռուսական եւսլ
լրագիրներին մէջ:

« Դաշնակիցները պէտք է իրենց
հաշիւներ անանեն Թիւրքիաի հետ,
մտաբերով Թիւրքերին այնտեղ ուր-
կէ եկած են: Այս կերպով կարագա-
նայ փոքր Ասիայի բաժանումը, Դաշ-
նակիցների երկրորդ խնդիրն է
գոհացնել Հայ Ժողովրդին, անոր
ինքնավարութիւն տալով: »

Հայերի կրթական գերը և պե-
տական ընդունակութիւնները մատ-
նանելով, Պրայս կըսէ թէ Հայերին
ինքնավարութիւն տալով փոքր Ասիայի
մէջ կստեղծուի մի պետութիւն որ
կընթաց կը լինի նպատակը խաղաղու-
թեամբ: Գոյալիս իւր խման, որոնք
պանման Պրայսի կարծիքով, Հայե-
րին անհրաժեշտ է մուտք ունենալ
Միջերկրական ծովը, այնպէս ու-
նենք կը մատնուին Սիւրպիսի մեկու-
սացած վիճակին: Սիւրպիս չիտիսեր
Ֆրանսայի շահերը Սիւրպիսի մէջ և
իտալիայի շահերը Ատալիայի մէջ:

Եւրոպան և մանաւանդ Անգլիան
շատ պարտական են Հայերին: Անգ-
լիան մեղաւոր է Պէրլինի զայնագրին
և Կիպրոսի պայմանագրին համար,
որի շնորհով Թիւրքիան երկար տա-
րիներ կողոպտեց և սպաննեց Հայե-
րին:

« Հետեւ չէ այն օրը, ըստ Էօրտ
Պրայս, երբ Անգլիայի խօսքը՝ պաշա-
պանուած Ֆրանսան և Ռուսիան՝
օրէնք պիտի գտնայ փոքր Ասիայի
մէջ: »

ԴԵՐՄԱՆ ՍԱԽԱՆԱԿ ՄԸ
ՓԱՐԻՉԻ ՎՐԱՅ

Վիլնէւ կայսրի ծննդեան 57րդ
տարեդարձը յունվար 27ին յաղ-
թական կուտով մը տօնելու համար
թէն շատ ջանքեր ըրին գերման
զօրքերը ֆրանսական և պէլժական
ապստանականներին վրայ, բայց ան-
յաջող և անկար յետ մղուեցան:

Ռուսի կերի թէ զօրքերին դէմ
քաջարար կուտելէ յուսահատ, ուղե-
ցին փառաբար յարձակիլ յանկարծ
տնկէն բնակիչների վրայ և գէթ մի
քանի մարդ սպաննելով զոհել իրենց
Վիլնէւ-Մոլոքին: Յունվար 29ի
շաբաթ գիշեր գերմանական ցէրլէն
մը փարիզի վրայ տաւառելով ահա-
զին բարձրութեանէ ռուսեր վար
նետեց: Միշն օր ֆրանսական օդա-
նաւորներ հալածել ելան զինք
յաջողութեամբ փախչել, օդատեղով
թանձր մշուշէն օր կը տիրէր այդ
միջոցին փարիզի վրայ: Գերման
օդանաւորը հազիւ 1 կամ 2 վայր-
կենի մէջ իր բարձրարժեքութիւն կա-
տարած էր արդէն: Քանի մը տու-
ներ փլած և աւերակներին տակ
թաղուած էին իրենց անկողնի մէջ
գտնուող աղայներ և կիներ: 28

մարտ մեռած և 29 վիրաւորուած
են: Ուրեմն 52 զոհ բարձրարժեքի:

ԹԻՒՐԲԱՀԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

Թիւրք կառավարութիւնը Կովկասի և
Միջագետքի զօրքերը ստուարացնելու հա-
մար գէնքի տակ կանչեց 18էն մինչև 52
տարեկան բոլոր մարդերը:

— Լոնտոնի «Կալմար» Սոյունիի թղ-
թակիցը հեռագրած է իր թերթին:

« Բալորովին փառահեղի աղբիւրէ մը կը
տեղեկանաւ որ 50.000 գերմանացի զօր-
քեր վերելու համար են Կ.պոլսի և քիչ
օրէն ուրիշների գալուտ ալ կը սպասուի:
Գերմանական այգչափ բազմաթիւ գո-
րաբանակի մը յանկարծակի և տեսնկաւ
կերպով այգչափ գալը շատ մեծ անվստա-
հութիւն և խորին սխալութիւն մը
գրգռած է օսմանեան մայրաքաղաքին
մէջ: Չեմ կարծիք թէ այդ զօրաբանակը
Կ.պոլսի վր համարմբութի Կզրիպասի գէմ
արշաւանքի մը նպատակով, այլ անելի
պէտք է յատկացուի Լնվէր փաշայի խո-
խուտ իշխանութիւնը պահպանելու և մա-
նաւանդ ամբաշնելու գերմանական լուծը
որի տակ հեծելէ և քրթնելէ չգաղթի
Թիւրքիան: »

Արդարեւ Թիւրքերը կսկին ստի եւ-
նել Լնվէր փաշայի գերմանական բանակ-
տութեան դէմ և անոր կառավարութիւնը
ստիպափի աղբիւրութեամբ միայն կանգուն
մնացած է: Շատ անգամ գաւազրութիւն-
ներ նիւթուած են իրեն դէմ, այն երևան
երևելով նշուած են անողոր փայտաղա-
թեամբ մը: Վեա վերելք, 21 թիւրք սպա-
ներ պարզապէս Լնվէր փաշայի նկատմամբ
անհամակիր լինելու կոտորածով ձերբա-
կալուած և իրենց վրէն մէկ մէկ քար կոտ-
ւելով վախճարի ծովը նետուած են միևնոյն
գիշերը: »

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Արխանգէլէն կիմացունեն անգ-
լիական լրագիրներէն որ ռուսական
այդ հաւանականութի մէջ ցուրտը Թէօ-
միւրի ջերմաշափով գէրդէն 30 և
մինչև 35 տոտիեան վար իջած լինելով,
նաւարկութիւնը գրէ թէ դադրած
կը նկատուի:

— Հեռագրեալ եկած լուրերը կը
հաստատեն թէ յունվար 12ը արիւ-
նահեղ օր մը եղած է Պէրլինի մէջ
Հայի և անուղի պակասութեան
պատճառով եղած մեծ ցոյցին հրա-
ցանի հարուածներով պատասխաններ
է զինուորական իշխանութիւնը:
շատ մը կիներ ու աղայներ վիրա-
ւորուել կամ սպաննուել են:

— Վիլնէւ կայսրը որի համար
լուր տարածուած էր թէ ծանր հի-
ւանդ է, Պալքանները գնացած է
եղեր: Նոյն իսկ ճաշկերպի մ'ալ
ներկայ գտնուել է Նիշի մէջ, իրեն
սեղանակից անհետալ Պուլկարիսի
Ֆելքսիանտ լազաւորը, իր վիճա-
կի, երթնելների և շարժումների մա-
սին ընդհանրապէս լուսթիւն կը
պահուի պաշտօնապէս և զրոյցներն
ընդարձակ առաւարէզ կը գտնեն
շրջաբերութեան համար:

ՆՈՐ ՍՏԱՑՈՒՄԸ
ՀՐԱՏԱՐԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՄԱՐԱՆՈՒՄԸ, հասարակական-գրա-
կան շաբաթաթերթ և կովկասի Հայոց Ռու-
սիկոթական Ընկերութեան 21 Ըոյս է տես-
նում կիրակի օրերը: Թերթը կը բաղկա-
նայ 16 մեծագիր երեսներէ և կաշի-
տակցին ծանօթ դրագետներ: Խմբագիրն

SLOPE — MICHIE
 " ODDONNÉ 9 12 0 12
 " 11 11 11 11
 Le Gérant : François CARRIERE.
 Marseille. — Imprimerie du Midi